

категорійного, понятійного апарату, механізму їх взаємодії. На сьогодні межі бухгалтерського обліку як об'єкту визначаються його функціональним призначенням – забезпечення інформацією управлінських рішень. Для цього у відповідь на потреби управління постійно удосконалювалися три складові бухгалтерського обліку: методологія, форми, організація.

УДК 657

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВ

Чебанова О.П., асистент (УкрДАЗТ)

Інформаційною базою для прийняття управлінських рішень є дані бухгалтерського та податкового обліку. Виходячи із принципів бухгалтерського обліку про безперервність облікових процедур і використання із року в рік одних і тих же способів і методів облікової політики, постає завдання розробки системного підходу до формування бухгалтерського обліку та оподаткування в умовах чинного законодавства. Тим більше, що підстави для визначення пріоритетів системності на сьогоднішній день диктуються не тільки чинним законодавством в сфері суто теоретико-методологічного впровадження бухгалтерського обліку, а й на рівні виконання норм діючого Податкового Кодексу України.

Наукові дослідження системного підходу до формування інформаційної бази потребують попереднього вивчення та врахування основ теорії систем. Історичний досвід формування систем бухгалтерського обліку та оподаткування свідчить про те, що вони є найбільш адаптованими до фактичних умов та нових запитів динамічно прогресуючого бізнес-середовища і типової системи управління підприємством. Використання системного підходу при вивченні проблемних питань обліку дає змогу розширити межі дослідження, врахувати в комплексі всі фактори впливу на об'єкт дослідження, деталізувати компоненти в залежності від їх участі в системі, змодельовати необхідні процеси та явища.

Нині в економічних дослідженнях зустрічається більше сорока підходів до визначення поняття системи. Загальний їх огляд дає змогу стверджувати, що управління можна вважати системою найбільш високого порядку. А вже необхідність зростання його якості дає змогу окреслити такі системи як економіка і її складову – бухгалтерський облік.

Дати визначення поняття «система» досить важко, оскільки воно відображає абстрактну

категорію, що відноситься до глибоких філософських основ. Визначення поняття системи зводиться до того, що це цілісна множина об'єктів, пов'язаних між собою взаємними відносинами. Цілісність є ознакою того, що властивості системи не є сумою властивостей її складових.

Це пояснюється тим, що за поняттям даного терміну стоїть розвинена методологічна традиція, яка характеризує сталий на протязі усієї інтелектуальної історії людства, а особливо в останні десятиріччя, досить ефективний стиль мислення. Системне мислення – це мислення сучасної людини, яке ототожнюють з поняттям системний підхід, що являє собою аспект, принцип мислення при якому категорія «система» використовується в якості методу та як інструмент пізнання. На сучасному етапі будь-яка високопрофесійна сфера діяльності не обходиться без системного підходу. Системний підхід відноситься до числа не чисельних але результативних інтелектуальних винаходів людства, без використання якого неможлива успішна професійна діяльність практично в будь-якій сфері.

У подальшому розвиток системи бухгалтерського обліку та оподаткування визначається тим, яка інформація, кому та в які терміни повинна надаватись. По відношенню до конкретного підприємства користувачі інформації бухгалтерського обліку та оподаткування групуються у кілька груп: інвестори, держава, менеджери, кожна з яких має свої інтереси в діяльності підприємства і певним чином приймає участь у розподілі прибутку.

УДК 338.5:656.611.2

РОЗВИТОК СИСТЕМИ БЮДЖЕТНОГО УПРАВЛІННЯ ПОРТОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Широков М.А., аспірант (ОНМУ)

Управління витратами портових підприємств тісно пов'язане з функціонуванням системи бюджетного планування, контролю і аналізу витрат та фінансових ресурсів. Система управління витратами поєднує численні завдання, основними серед яких є розрахунок норм, складання і доведення бюджетів витрат до конкретних підрозділів підприємства, організація обліку у місцях виникнення витрат і центрах відповідальності. Технологія бюджетного управління має суттєві переваги, однак її використання є досить обмеженим в сучасних умовах функціонування українських портових підприємств.

Для ефективного використання

бюджетного підходу одночасно з існуючими методами планування, обліку і аналізу необхідно суттєво удосконалити систему управління підприємством портової діяльності.

Інформаційне забезпечення є основою механізму бюджетного управління портового підприємства. Формування інформаційної бази базується на аналізі макроекономічних чинників діяльності підприємства (економічні, політичні, соціальні, міжнародні, нормативно-правові, формажорні чинники) і мікроекономічних чинників, які визначаються системою обліку підприємства.

Критерії формування інформації про фінансові результати портового підприємства визначають подальший напрям використання інформації і впливають на її релевантність і форму. Відповідно, дані про фінансові результати тільки фінансового обліку не відповідають потребам системи управління портовим підприємством. Зазначене вимагає включення в систему обробки необхідної інформації різних видів обліку: управлінського (у його рамках оперативного); фінансового; податкового; статистичного.

В сучасних умовах доцільним є удосконалення систем бюджетного управління за видами діяльності. Важливою умовою використання цього методу підприємством портової діяльності є розробка та постійний розвиток структурованої системи рахунків в робочому плані рахунків у відповідності до організаційної структури підприємства. Перші кроки у цьому напрямку вже роблять морські торговельні порти України, які розробили програми, що передбачають уніфікацію первинних виробничих документів, формування балансових рахунків доходів і витрат за видами портової діяльності, розробку програмного забезпечення для автоматизованого обліку та аналізу. Для підвищення ефективності розробленої програми необхідно передбачити автоматичне кодування нормативно-довідкової документації та первинних документів, що дозволить оперативно формувати та отримувати інформацію в реальному часі.

Існують численні системи обліку витрат, кожна з яких має сферу свого застосування, переваги та недоліки. Необхідно зазначити, що окремо узяті системи обліку витрат в портовій діяльності не використовуються в чистому виді, і жодна з них не має істотних переваг. Підприємства портової діяльності повинні вибирати ту чи іншу систему обліку витрат залежно від багатьох факторів, моделювати їх відповідно зі своїми особливостями і використовувати змішані варіанти побудови обліку витрат.

Таким чином, питання розвитку системи бюджетного планування, контролю і аналізу

витрат та фінансових ресурсів є вкрай актуальним для будь-якого портового підприємства.

УДК 656.2.022.816

ВІД КОНКУРЕНЦІЇ - ДО СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСІВ

Юрченко Ю.М., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

Стратегічний альянс (Strategic Alliance) - угода про кооперацію двох або більше незалежних фірм для досягнення певних комерційних цілей, для одержання синергії об'єднаних і взаємодоповнюючих стратегічних ресурсів компаній.

Стратегічні союзи є самою перспективною формою інтеграції компаній. Саме вони із всіх можливих форм виявилися найважливішими в інтеграції виробничої й транспортної діяльності. Прогнозується, що в цьому сторіччі вони перетворяться в найважливіше знаряддя конкурентної боротьби. Укладання альянсів являє собою один з найбільш швидких і дешевих шляхів реалізації глобальної стратегії.

Виділяють чотири різновиди стратегічних альянсів:

- альянси з акціонерною участю в існуючих підприємствах;
- стратегічні альянси зі створенням нових компаній (спільних підприємств);
- консорціуми для реалізації інвестиційних проектів;
- альянси зі слабкою конкуренцією.

З кінця 90-х років поточного сторіччя одержало поширення в Європі й Америці створення стратегічних альянсів між провідними транспортними компаніями. Так, у лютому поточного року в Цюриху (Швейцарія) сім європейських операторів, що спеціалізуються по перевезенню залізничних вантажів, створили новий альянс Xrail, метою якого є посилення своїх позицій у сегменті міжнародного повагонного відправлення (SWL - Single wagon load). Мета - підвищити конкурентоспроможність SWL-перевезень і відібрати більше вантажів в автоперевізників. Учасниками альянсу стали 11 європейських країн (Чехія, Німеччина, Люксембург та ін.) Довгострокова мета полягає в тому, щоб охопити весь європейський SWL-трафік.

Загальними відмітними рисами таких альянсів є: комерційне використання широкої об'єднаної мережі транспортних маршрутів, єдині стандарти обслуговування, які застосовуються всіма учасниками альянсу, високий рівень